Sosiaali- ja terveysministeriö

# HE 113/2025 vp

4.12.2025

# Teknologinen ratkaisu 47 §

- Teknologisen ratkaisun sopivuus asiakkaan palvelukokonaisuuteen arvioidaan osana asiakasprosessia ja asiakassuunnitelman laatimista
  - Huomaa ero rajoittamistoimenpiteeseen ja -päätökseen, joka tehdään palvelun jo ollessa käynnissä
- Asiakkaan mielipide, ja tarvittaessa hänen edustajansa mielipide, otetaan huomioon
- Teknologinen ratkaisu, joka havainnoi asiakasta, voidaan ottaa käyttöön vain, jos se on välttämätöntä asiakkaan hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi
- Kuvayhteyden itsenäisesti avaavan teknologian käyttö rajattava alueellisesti ja ajallisesti välttämättömään, lukuun ottamatta asiakkaan mukana kulkevat ratkaisut
- Tällaisen teknologian käyttöönotto kirjataan lain 45 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, johon on mahdollista hakea muutosta

# Asiakkaan itsemääräämisoikeus/iäkäs asiakas

- Sosiaalihuollon asiakaslaki 8 § itsemääräämisoikeus ja osallistuminen
  - Sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon asiakkaan toivomukset ja mielipide ja muutoinkin kunnioitettava hänen itsemääräämisoikeuttaan.
  - Asiakkaalle on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen. Asiakasta koskeva asia on käsiteltävä ja ratkaistava siten, että ensisijaisesti otetaan huomioon asiakkaan etu.
- Sosiaalihuollon asiakaslaki 7 § asiakassuunnitelma
  - Suunnitelma on laadittava, ellei siihen ole ilmeistä estettä, yhteisymmärryksessä asiakkaan kanssa sekä tarvittaessa asiakkaan ja hänen laillisen edustajansa taikka asiakkaan ja hänen omaisensa tai muun läheisensä kanssa.
- Vanhuspalvelulaki 16 § asiakassuunnitelma
  - määriteltävä iäkkään henkilön toimintakykyä koskevan arvion perusteella, millainen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kokonaisuus tarvitaan hänen hyvinvointinsa, terveytensä, toimintakykynsä ja itsenäisen suoriutumisensa tukemiseksi sekä hänen hyvän hoitonsa turvaamiseksi.
  - Iäkkään henkilön ja tarvittaessa hänen omaisensa, läheisensä, omatyöntekijänsä tai hänelle määrätyn edunvalvojan kanssa on neuvoteltava vaihtoehdoista kokonaisuuden muodostamiseksi. Iäkkään henkilön näkemykset vaihtoehdoista on kirjattava suunnitelmaan.
- Sosiaalihuoltolaki 45 § päätöksenteko ja toimeenpano
  - Jos asiakassuunnitelmaan kirjatusta sosiaalipalvelujen kokonaisuudesta poiketaan, poikkeaminen on perusteltava päätöksessä.

# Teknologinen ratkaisu, 47 § 2 mom esimerkkejä

- Turvaranneke, joka seuraa asiakkaan toimintoja (elintoiminnot, liike) ja ottaa yhteyden automaattisesti, kun niissä tapahtuu poikkeavaa
- Hoivakamera, joka ottaa yhteyden automaattisesti hätätilanteessa, esimerkiksi asiakas on kaatunut (yleensä toimii yhdessä esimerkiksi kaatumismaton kanssa)

# Välttämättömyyden arviointi, asiakas asuu kotona

- Asiakas voi asua kotona, mutta hänellä on todettu kaatuilua eikä hän kykene itsenäisesti ottamaan yhteyttä
  - On välttämätöntä käyttää ratkaisua, joka voi ottaa yhteyden automaattisesti, jotta asiakas saa apua hätätilanteessa. Esimerkiksi turvaranneke, joka tunnistaa kaatumisen.
  - Ratkaisun käyttö on rajattava alueellisesti ja ajallisesti välttämättömään, jos se avaa kuvayhteyden automaattisesti (lukuun ottamatta asiakkaan mukana kulkevat ratkaisut).
- Asiakas asuu kotona, mutta hänellä on todettu kaatuilua ja hän kykenee ottamaan itse yhteyttä
  - Ei ole välttämätöntä ottaa käyttää ratkaisua, joka havainnoi asiakasta. Asiakas voi itse tehdä hälytyksen esimerkiksi turvarannekkeen avulla, joka ei havainnoi.
- Asiakas asuu kotona eikä ole todettu ongelmia toimintakyvyssä
  - Ei ole välttämätöntä ottaa käyttöön havainnoivia teknologioita.
  - Jos asiakas kuitenkin haluaa tällaisen teknologisen ratkaisun, koska hänellä olisi turvallisempi olo, voidaan tämä ottaa välttämättömyysarvioinnissa huomioon.

# Välttämättömyyden arviointi, asiakas asuu toimintayksikössä

- Asiakkaan toimintakyky on huonontunut ja hän kaatuilee
  - On välttämätöntä käyttää ratkaisua, joka voi ottaa yhteyden automaattisesti, jotta asiakas saa apua hätätilanteessa. Esimerkiksi turvamatto tai liiketunnistin, joka tunnistaa kaatumisen ja käynnistää yhteyden palveluntuottajaan.
  - Ratkaisun käyttö on rajattava alueellisesti ja ajallisesti välttämättömään, jos se avaa kuvayhteyden automaattisesti (lukuun ottamatta asiakkaan mukana kulkevat ratkaisut).
    - Esimerkiksi ratkaisu on käytössä vain öisin

# Suostumuksesta yleisesti

- Sosiaalihuollon palvelut perustuvat vapaaehtoisuuteen
- Asiakkaan etu otetaan ensisijaisesti huomioon
- Asiakkaalta ei pyydetä suostumusta palveluiden toteuttamistapaan vaan palvelut suunnitellaan asiakkaan kanssa yhteistoiminnassa
- Suostumuksen pyytäminen sosiaalihuollon palvelujen toteuttamistapaan olisi ongelmallinen, koska palveluiden toteuttamisen tulee perustua lainsäädäntöön
- Asiakas ei voi suostumuksella luopua perusoikeuksistaan vaan perusoikeuksien rajoittamisen tulee perustua lainsäädäntöön
  - Yhtä lailla asiakkaan omainen tai läheinen ei voi antaa suostumustaan asiakkaan oikeuksien rajoittamiseen
- Sosiaalihuollon palvelutilanteessa olisi hyvin vaikea varmistaa, että minkäänlainen suostumus olisi vapaaehtoinen
- Myöskään henkilötietojen käsittely ei voi perustua suostumuksen, vaan sen on perustuttava lakisääteisen tehtävän hoitamiseen